

Segédlet iskolai menzabizottság működtetéséhez

Mi az iskolai menzabizottság?

Az egészséges táplálkozásért felelős iskolai munkacsoportba („menzabizottságba”) a közösség különböző szegmenseiből érkeznek résztvevők, hogy közösen feltárják az iskolai étkeztetés hibáit, cselekvési tervet dolgozzanak ki a problémák megoldására és ellenőrizzék a terv végrehajtását.

A menzabizottságok összetétele és működésének módja iskolánként eltérő lehet, hiszen mindenhol más igények merülhetnek fel a közétkeztetéssel és egészséges táplálkozással kapcsolatban és az egyes menzabizottságok lehetőségei is eltérőek lehetnek.

Közös ugyanakkor a fő célkitűzés: az egészséges táplálkozást támogató iskolai környezet kialakítása, az iskolai tanulóinak egészségesebb táplálkozásra nevelése és az egészséges táplálkozási szokások kialakítását támogató iskolai közétkeztetés népszerűsítése, minden, rendelkezésre álló módon.

A menzabizottság alapfeladatai

1. Helyzetértékelés és szükségletelemzés (melyhez segítséget nyújt az OGYÉI által összeállított, Az egészséges táplálkozást ösztönző iskolai környezet feltételei c. dokumentum)
2. Helyzetértékelés és szükségletelemzés eredményei alapján cselekvési terv kidolgozása, az egészséges táplálkozást ösztönző iskolai környezet kialakítására (melyhez segítséget nyújt az OGYÉI által összeállított jógyakorlat-gyűjtemény)
3. A tanulók, szülők, pedagógusok, iskolai személyzet rendszeres tájékoztatása az cselekvési terv megvalósulásának állomásairól (félévente min. 2 írásos vagy szóbeli tájékoztató).
4. Önértékelés

A menzabizottság tagjai

A tagokra általánosan jellemző tulajdonságok

Karizma, kapcsolatok, szaktudás, népszerűség, feddhetetlenség és hitelesség, élettapasztalat, meggyőzőképesség.

- Szívügye a fiatalok egészséges táplálkozásra nevelése
- Érti a célcsoport (tanulók) igényeit, működését
- Speciális (szak)tudással rendelkezik, amely fiatalok motiválásához alkalmazható
- Van ideje a bizottsági munkára
- Egy, az iskolai közétkeztetésben szerepet játszó csoport képviselője
- Csoportjának hiteles, megbecsült képviselője

Kulcsszereplők

- 1 fő koordinátor/facilitátor
- 1 fő adminisztrátor/szervező

- A diákönkormányzat képviselője/képviselői
- A szülői munkaközöség képviselője/képviselői
- Intézményvezető vagy megbízottja
- Iskolaigazgató vagy helyettese
- Iskolaorvos és/vagy iskolai védőnő
- iskolapszichológus
- egészségfejlesztésért/nevelésért felelős (lehetőleg továbbképzésben részt vett) pedagógus
- Az iskola olyan tanárai, akik egészségnevelést vagy azzal szorosan összefüggő ismereteket tanítanak (pl. testnevelőtanár, biológia tanár)
- Szabadidő-szervező és egyéb, az iskola külső kapcsolatainak gondozásával megbízott személyek
- Közétkeztető képviselője/képviselői
- Élelmezésvezető
- Konyhai dolgozók képviselője/képviselői

A munkacsoportban való részvétel minden további érdeklődő (pl. iskolafenntartó) és külső szakértők (pl. dietetikus) számára is biztosított.

A menzabizottság felállításának tervéről előzetesen tájékoztassák a szülőket, tanulókat, pedagógusokat és az iskola további alkalmazottjait, a közétkeztetőt, az iskolafenntartót és az iskola-egészségügyi szolgálatot és biztosítsák minden érdeklődő számára a részvételt.

A menzabizottságnak bárki tagja lehet, aki az egészséges táplálkozás, egészséges táplálkozásra nevelése iránt elhivatott.

A szülők és a tanulók bevonásának előnyei

Nemzetközi tapasztalatok szerint a szülők és a helyi közösség más tagjainak bevonásával a felelősség megoszlik és a legnagyobb nehézségeket okozó problémák hatékonyabban orvosolhatók.

A szülők rendkívül kreatívak és kitartóak lehetnek az iskolai táplálkozás-egészségügyi környezet javításában és a menza népszerűsítésében, ha tisztában vannak azzal, hogy az egészséges táplálkozás milyen jelentős mértékben javíthatja a gyerekek iskolai teljesítményét is (ezért erre minden fórumon – szülői értekezleteken, hírlevelekben, nyíltnapokon stb. - érdemes felhívni a figyelmüket). A szülők kapcsolatrendszerük révén az iskola segítségére lehetnek szponzorok, rendezvényeken szerepeltethető előadók stb. felkutatásában, szabad kapacitásaik az egészséges táplálkozást népszerűsítő iskolai programok szervezésében és bonyolításában is használhatók.

A tanulók menzabizottsági munkába való bevonásával a döntéshozók sokkal pontosabb képet kaphatnak a célcsoport tényleges igényeiről, elvárásairól. A tanulók a kreatív megoldások legfőbb forrásai lehetnek és személyükben a döntéshozók olyan kortárs partnerekre találhatnak, akik a célcsoportra a legnagyobb hatást gyakorolhatják.

A koordinátor/facilitátor lehetséges feladatai

- kezdeményezi a menzabizottság felállítását
- fókuszcsoportos beszélgetéseket bonyolít a diákokkal, pedagógusokkal, iskolai személyzettel és további érintettekkel, a helyi közétkeztetés és iskolaegészségügyi környezet problémáinak feltárására és az igények felmérésére és ezek eredményéről tájékoztatja a menzabizottság tagjait
- moderálja a menzabizottsági üléseket, konstruktív párbeszéd kialakulására törekszik
- gondoskodik arról, hogy az egyes, közösen megállapított problémákra minden tag által elfogadható megoldások szülessenek
- felméri, hogy a menzabizottsághoz csatlakozók milyen feladatok
- gondoskodik arról, hogy a közösen meghatározott feladatokhoz felelősök legyenek rendelve
- nyomon követi a közösen megállapított határidők betartását
- kapcsolatot tart az iskolai közétkeztetés egyes szereplői között
- gondoskodik arról, hogy a menzabizottság munkájáról, elért eredményeiről tájékoztatva legyenek az érintett csoportok (tanulók, szülők, iskolai alkalmazottak, iskolavezetés, iskolafenntartó, közétkeztető, iskola-egészségügyi szolgálat)
- gondoskodik arról, hogy a menzabizottság munkáját széles körben elismerjék és díjazzák

Az adminisztrátor/szervező lehetséges feladatai

- az érintettek tájékoztatása a menzabizottság felállításának tervéről és a csatlakozás lehetőségének felajánlása, a koordinátor/facilitátor megbízásából
- a koordinátorral/facilitátorral együttműködve fókuszcsoportos beszélgetéseket szervez és ezekről beszámolót készít
- a tagok elérhetőségének begyűjtése, a GDPR-szabályok betartásával
- közös levelezőlista, skype-/facebook-csoport stb. létrehozása, a tagok beleegyezésével, a kommunikációt elősegítendő
- a tagok tájékoztatása a soron következő menzabizottsági ülés időpontjáról, legalább írásban
- emlékeztető írása a menzabizottsági ülésekről és annak eljuttatása a tagokhoz
- a menzabizottság munkájáról szóló beszámolók eljuttatása az érintett csoportokhoz (tanulók, szülők, iskolai alkalmazottak, iskolavezetés, iskolafenntartó, közétkeztető, iskola-egészségügyi szolgálat), amely történhet hírlevél formájában is
- lehetőség szerint gondoskodik gyermekfelügyeletet biztosításáról a megbeszélések idejére
- lehetőség szerint gondoskodik frissítőkről a menzabizottsági üléseken

Menzabizottsági ülések

Javasolt ülésezési rend

- Elvárás, hogy a menzabizottság minden iskolaév kezdetén ülésezzen.
- Ezt követően személyes egyeztetés javasolt, a tervezett programok, akciók függvényében, akár skype-konferencia keretében.

Menzabizottsági ülések rendje

A menzabizottsági ülések időpontjáról min. 10 nappal az ülés előtt tájékoztassák a tagokat. Célszerű külön levelezőlistát, skype- stb. csoportot generálni a menzabizottsági tagok számára, amely elősegítheti a kommunikációt.

Amennyiben megoldható, biztosítsanak gyermekfelügyeletet a megbeszélés idejére, így vélhetően többen tudnak időt szakítani rá, mind az iskolai alkalmazottak, mind a szülők köréből.

Erősen javasolt az iskolaigazgató személyes részvétele legalább az első megbeszélésen, igazolandó, hogy a menzabizottság működtetését az iskola támogatja, munkáját elismeri.

A kijelölt adminisztrációs munkatárs készítsen emlékeztetőt a bizottsági ülésekről és azokat juttassa el a tagokhoz.

A helyszín berendezésekor tartsák szem előtt, hogy a csapatmunkát elősegíti, ha a csapat tagjai látják egymást, ezért a székek kör alakú elrendezésre hatékonyabb.

Lehetőség szerint készüljenek egészséges frissítővel (vízzel, cukormentes limonádéval, cukormentes teával), jegyzeteléshez szükséges eszközökkel (papír, notesz, tollak) és névkártyákkal (pl. öntapadós etikettel és filctollal).

Köszönjék meg a részvételt és mindig ünnepeljék meg a menzabizottság munkájának sikereit. Évindító megbeszélés(ek) javasolt menete

1. A résztvevők köszöntése és a részvétel megköszönése
2. Tagok rövid bemutatkozása
3. Az iskola, egészséges táplálkozással kapcsolatos előírásainak, céljainak, intézkedéseinek ismertetése és a közétkeztetésre vonatkozó előírások tisztázása
4. Helyzetértékelés és szükségletelemzés (melyhez segítséget nyújt az OGYÉI által összeállított, Az egészséges táplálkozást ösztönző iskolai környezet feltételei c. dokumentum)
5. Rövid és hosszú távú célok meghatározása
6. 4. pont alapján az egészséges táplálkozást támogató cselekvési terv kidolgozása, az éves munkatervvel összhangban (melyhez segítséget nyújt az OGYÉI által összeállított joggyakorlat-gyűjtemény).
7. Szerepvállalás deklarálása
8. További ülések időpontjának közös meghatározása
9. Elérhetőségek egyeztetése, elérhetőségek megosztásáról szóló nyilatkozat aláírása

Cselekvési terv kidolgozásának szempontjai

- Az iskolai étkeztetésben tervezett változásokat az iskolaév kezdetére vagy a második félév kezdetére ütemezzék.
- A változásokat fokozatosan vezessék be.
- Amennyiben szüksége, vonjanak be külső szakembereket, dietetikust, mentálhigiénés szakembert, iskolapszichológust stb.
- Fontos, hogy minden problémakörhöz tartozzon egy megoldási terv, konkrét határidő és felelős személy(ek) kijelölésével.
- Rendszeres időközönként ellenőrizzék, hogy a cselekvési tervben megfogalmazott célok megvalósultak-e és tárják fel az esetleges problémákat.